

ÉNEK-ZENE

emelt szint

5-8. évfolyam

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, az igényes zene felmutatása és megszerettetése, kulcsot adva a tanulóknak az éneklésen, zenélésen keresztül történő megismeréshez, megértéshez. A közös éneklés, muzsikálás élményének megteremtésén túl, amely révén megvalósul a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelem harmóniája, hangsúlyt kap a közvetlen cselekvés, alkotás folyamata, mely színesíti a fantáziát, formálja az ízlést.

A zenei jelrendszerek megismerése és alkalmazása a zene megértését, befogadását segíti. A magyar népzene, a nemzeti hagyományok, a zenetörténeti korszakok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül önálló zenei világkép alakul ki, fejlődik a kritikai képesség, a nemzeti identitástudat.

Célok és feladatok

Az emelt szintű ének-zene tanterv Kodály Zoltán pedagógiai elvei alapján a teljes személyiség fejlesztését a mindennapos ének-zenei tevékenységen keresztül valósítja meg.

Fejlesztő hatása hozzájárul a harmonikus, esztétikai igényességre törekvő, társas kapcsolataiban együttműködő és nyitott személyiség neveléséhez. Igényességre, a nemzedékek közötti párbeszédre, értékálló és a kor igényeit is figyelembe vevő attitűd kialakítására törekszik. Teret biztosít a nemzeti hagyományok ápolásának, kapcsolatot teremt a társzművészetekkel és más tudományterületekkel. Tudományosan igazolt transzferhatása által elősegíti a tanulási folyamat eredményességét.

Az emelt szintű ének-zene tanterv kiemelt célja, hogy a tanulók a mindennapos művészeti, ének-zenei nevelés élmény- és ismeretanyaga birtokában az átlagosnál magasabb zenei műveltséggel rendelkezzenek, szociális, közösségi, esztétikai, erkölcsi és intellektuális értékrendjük gazdagodjék, személyiségük teljesebbé, harmonikusabbá váljék.

Az emelt szintű ének-zene tanterv fejlesztő munkájának várt eredménye:

- Magasabb szintű jártasság az éneklésben, a halláskészség kialakításában.
- A zenei írás-olvasás készségi szintre fejlesztése a zenei reprodukciós képesség terén.
- A zeneértő és -érző képesség fejlesztésében a zenei stílusjegyek korokra jellemző, biztonságos felismerése, meghatározása és alkalmazása a zenei előadásban.

- Az énekkari munka a fejlesztő tevékenység szerves része. Az 1–2. évfolyam a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével készíti fel a tanulókat a magasabb évfolyamokban kiteljesedő kóruséneklés megismerésére és elsajátítására.
- Az emelt szintű ének-zene órai furulyatanítás alkalmazása elősegíti a tanult énekes relációk biztos gyakorlását. Általa egyszerű eszközök kaphatnak kezükbe a tanulók a megismert dallami fordulatok, dallamok biztosabb elsajátításához, különösen az alapozás során.

A heti öt- (évi 180) órás időkerettel rendelkező ének-zene tantárgy óraszámába, a jogszabályban foglaltaknak megfelelően, az énekkari vagy a kórusfoglalkozás összesen heti egy óra erejéig beszámítható. Ennek megfelelően a tanterv valamennyi évfolyamon heti négy- (évi 144) órás időkerettel lett beállítva, melyből az előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Mindez évi 14 óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően, a tanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Az emelt szintű ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Fejlesztési területek:

1. Zenei reprodukció

1.1. Éneklés

- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók az ünnepi alkalmak és hétköznapok számos területén (ünnepeken, nemzeti ünnepeken, hangversenyeken, kórusversenyeken, fesztiválokon való részvétel alkalmával, kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon) megoszthassák egymással és másokkal.
- A szép kórushangzás és a tiszta intonáció eléréséhez a kóruspróbák, énekórák elején elegendő idő biztosítása szükséges a beéneklésre és hallásfejlesztésre, továbbá törekedni kell a próbafolyamat, illetve órák egészét átszövő folyamatos hangképzésre. Elvárás, hogy a kórus repertoárja a népdaloktól, gregorián énekektől napjaink zenéjéig minden stíluskorszakot felöleljen. A műsorválasztásban néhány igényes jazz vagy populáris darab mellett formabontó, újszerű művek is helyet kaphatnak. A műveket az igényes előadásra törekedve, a tanulók képességei szerint szükséges megválasztani.

1.2. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják, és képesek legyenek azokkal újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából

nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik a zene elemeinek önálló, magabiztos és helyes használatát, fejlesztik az önkifejező-képességet, kreativitást és zenei fantáziát.

A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek megismerése.

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott *Felismerő kottaolvasás* fejlesztési feladat emelt szinten kibővített cél- és feladatrendszerrel szerepel. A zeneelméleti ismeretek felsorolása is ebben a fejezetben kap helyet.

1.3. Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek

A zenei olvasás és írás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában, de az önálló zenélésben is nélkülözhetetlen eszköz.

A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában. A kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása mindig az énekléshez és a hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A dalokból, zeneművekből vett zenei fordulatok szolgálnak a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, a szerkezeti felépítés megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében.

2. Zenei befogadás

2.1. A befogadói kompetenciák fejlesztése

A befogadói kompetencia fejlesztése kezdetben a figyelem készségének kialakítása és időtartamának növelése felé irányul. Alsó tagozatban a gyermek játékos tevékenység során képes leginkább elmélyült figyelemre, ezért az alsóbb évfolyamokon a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére.

A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán szerepeljen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának is, hiszen a generativitás sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz a hallgatott zene funkciójához, stílusához és műfajához megfelelő közelítés. Lényeges, hogy a tanulók a zene különböző megnyilvánulásaihoz az annak leginkább megfelelő befogadói magatartással viszonyuljanak.

A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének

képessége, valamint a biztos és differenciált hallási képesség és a zenei memória.

A zeneelméleti és zenetörténeti ismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik. Az elméleti és a lexikális adatoknak a kiválasztott műhöz kell kapcsolódniuk. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia. Egy szerzői életrajz ismertetésében főképp a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kapcsolatának, sorsfordulatainak átéreztetése szerepeljen. A formai, harmóniai és egyéb zeneelméleti ismeretek a zenei érzetekhez kapcsolódva segítsék a zenei jelenségek megértését.

2.2. Zenehallgatás

A felső tagozatos évfolyamokon kronologikus rendszerezés érvényesül. Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedni kell a DVD-n, interneten elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni kell a tanulókat énekkar(ok)ban és más önszerveződő zenei együttesekben való részvételre, zenei információk gyűjtésére. Fontos, hogy a hangverseny-látogatás legyen előkészített, és kövesse azt az élmények feldolgozása. Az ilyenformán átélt élmények maradandóak és életre szólóak. A legkiválóbb lehetőség az, ha az iskolai kórusokkal vagy osztállyal hangversenyeken szerepelnek a tanulók. Így a zenélés felemelő érzésén túl, tapasztalatokat szerezhetnek a hangverseny rendezéséről, lebonyolításáról is.

Az 5–8. évfolyamokon az éneklés tisztasága, kifejezőereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. Megváltozik a fejlesztési feladatok szerkezete. Az éneklésre fordítható időkeret és az elméleti ismeretanyag a 7–8. évfolyamok felé haladva folyamatosan csökken, a befogadói kompetenciák fejlesztésére és a zenehallgatásra, zeneművek megismerésére fordítható idő növekszik. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a műzenei szemelvények irányába. Elsődleges cél a stílusok jellegzetességeinek megismertetése, szerkesztésmódok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása.

A 7. és 8. évfolyamon a populáris zene szemelvényei is megjelenhetnek a tananyagban. Ezek elemzéskor fontos rámutatni a nép- és műzene stílári és formai hatásaira. A zenei nevelés célja átalakul, megjelenik a zene önálló értelmezésének segítése is. Cél, hogy a tanulók a zenei műalkotások megismerése révén helyesen tájékozódjanak korunk kulturális sokszínűségében, értelmezni tudják a zene különféle funkcióit, valamint a médiában és a filmművészetben betöltött szerepét. Elvárás, hogy zenei dokumentumok gyűjtésével fejlődjön rendszerezési és feldolgozási készségük, képesek legyenek önálló vélemény, értékelés megfogalmazására.

Általánosságban véve: a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott fejlesztési követelmények alapján minden órának része az *éneklés*, a *zenei írás és olvasás*, a zenei *generatív készségek* fejlesztése és fenntartása, valamint a *zenehallgatás* kapcsán nyert zenei ismeretek,

kompetenciák, az esztétikai fogékonyság bővítése.

Az *ének-zene* tantárgy a Nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül az alábbiak megvalósításához járul hozzá hatékonyan:

- erkölcsi nevelés (az emberi kapcsolatok szabályainak elfogadása és a cselekvés mércéjévé tétele);
- nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);
- állampolgárságra és demokráciára nevelés (önmaguk elhelyezése a közösségben, a szabályok fontosságának megértése, a tanuló társak, a szűkebb-tágabb közösség önkéntes aktivitással történő segítése);
- az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességek, a társakkal való együttműködés képessége, a mások iránt érzett felelősség és empátia);
- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia);
- médiatudatosságra nevelés (választékosság, fejlett ízlésvilághoz tartozó szelekciós képesség, motiváció az értékes médiatartalmak befogadására).

A *kulcskompetenciák* fejlesztésében az ének-zene tárgy az alábbiakhoz járul hozzá a maga eszközeivel:

- esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség;
- anyanyelvi kommunikáció;
- idegen nyelvi kommunikáció;
- matematikai kompetencia;
- digitális kompetencia;
- szociális és állampolgári kompetencia;
- kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia;
- a hatékony, önálló tanulás.

Tárgyi feltételek:

- jól szellőztethető és elsötétíthető, mozgásra is alkalmas szaktanterem;
- kóruspróbák szervezéséhez mobilizálható asztalok és székek;

- karnagyi kottapult;
- kórusdobogó;
- hangjegyírásra alkalmas ötvonalas tábla;
- pianínó vagy zongora;
- furulyák;
- ritmushangszerek;
- hangvilla;
- metronóm;
- kották, szakkönyvek, tankönyvek és hanghordozók tárolására alkalmas bútorzat;
- HIFI-berendezés;
- számítógép internet-hozzáféréssel, hangfalakkal és projektorral;
- zenehallgatáshoz szükséges hang- és képanyagok (CD, DVD);
- kottaanyag;
- sokszorosító eszközök.

A tanulók értékelése

Az értékelési céloktól és típusoktól függ, hogy milyen alapelvek alapján értékelünk. A művészeti területeken különösen nagy hangsúlyt kap a formáló, motiváló (formatív) értékelés, hisz ennek segítségével biztosítható az alkotás örömeinek megőrzése, továbbá a saját teljesítményekhez viszonyított egyéni továbblépés feltételei. Ennek érdekében, és különösen az adott terület szubjektivitását gyakran túlhangsúlyozó nézőpontok ellensúlyozására igen fontos, hogy a szaktanár törekedjen a tárgyyszerű értékelésre. A viszonylagos tárgyyszerűség feltétele, hogy az adott munkát (teljesítményt) jól meghatározott szempontok szerint kell megvizsgálni, a teljesítmény erősségeit és gyengeségeit meg kell nevezni, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket ismertetni kell.

A fentiekből következik, hogy a művészetek esetében különösen fontos értékelési mód a szóbeli értékelés, azaz kiváltképp az alkotó munka esetében folyamatos egyéni korrekció szükséges, az eltérő egyéni képességek és készségek figyelembevételével. Kizárólag a megfelelő értékelési eljárások gyakorlásával lehet sikeres az adott műveltségterület szempontjából oly fontos képességfejlesztő stratégia.

A tankönyv kiválasztás szempontjai

A művészeti nevelés nem minden esetben feltételezi a tankönyvek használatát, mert a képességfejlesztésen alapuló művészeti neveléshez nem feltétlenül szükséges a hagyományos tankönyvi forma. Tankönyvválasztás esetén a tankönyv segíti az egységes alapokra épülő differenciálást, mert lehetővé teszi, hogy a tanulók adottságaikkal, saját fejlődési ütemükkel összhangban tanulhassanak. A tankönyv elsősorban keret, sokkal inkább egy kiindulópont, a benne szereplő ismeretanyag más csoportosításban is feldolgozható, más irányokba továbbfejleszhető, kiegészíthető, pedagógiai céljai más feladatokon keresztül is megvalósíthatók.

A tankönyvek kiváltképp az alsóbb évfolyamokon inspiráló képeket, feladatokat, játékokat tartalmaznak. A feldolgozást segítő képek, feladatok, játékok akkor segítik leginkább a fejlesztést, ha az életkori sajátosságoknak megfelelnek. A képeket kiegészítő szöveges részek fontos jellemzője, a jól tagolt, érthető megfogalmazás. A tankönyvben szereplő esetleges ismeret jellegű tudáselemek (pl. művek címe, alkotók, évszámok) nem uralják a tananyagot. A tankönyv sok lehetőséget biztosít a tanulói tevékenységre, és ösztönöz az önálló tanulói ismeretszerzésre, így szolgálva a helyi tantervben foglalt sajátos feladatok teljesítését.

A személyiségfejlesztés és a legkülönbözőbb képességek fejlesztése más-más ismeretanyagon, tevékenységen keresztül egy komplex művészeti program keretében valósítható meg leginkább. Ez szemléletváltást feltételez, amelyhez a tankönyv segítséget nyújthat, hangsúlyozni kell azonban, hogy a hatékony tanári tevékenységet semmilyen tankönyv nem helyettesítheti, mert az iskolában – kiváltképp a művészetek tanításával – nem egyszerűen ismeretek átadása folyik.

A tantervhez ajánlott tankönyvek és segédleteik:

Szabó Helga: Ének-zene 5

Dobszay László-Szabó Helga: Ének-zene 6

Dobszay László-Szabó Helga: Ének-zene 7

Szabó Helga: Ének-zene 8

Ének-zenei hanganyag:

Szabó Helga: Muzsikáló évszázadok I, II., III. CD-k

Lukin László: Viva la musica! I., II. CD

Zenekalauz CD- sorozat 5-8. osztályig

Musica practica zenei kíséreték népzenei és hangszeres kíséreték és zenei illusztrációk Cd

5. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés			Órakeret 130/65 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei példák és műzenei alkotások/szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje.			
A tematikai egység céljai	Egy- és többszólamú éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével. Műdalok, műzenei idézetek kifejező, stílusos megszólaltatása, lehetőség szerint eredeti nyelven. A hangterjedelem bővítése: g–f’. A hang adottságok figyelembe vételével egyneműkari szólamok kialakítása.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva g–f’hangterjedelemben. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás.</p> <p>TÖBBSZÓLAMÚ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Két-, háromszólamú középkori, reneszánsz, barokk mű, műrészlet éneklése szöveggel, szolmizálva, abszolút nevekkal, hangszeres kísérettel. Kánonok, madrigálok. Orgánium, tercmenet éneklése. Homofon és polifon szerkesztésű</p>	<p>Éneklés. Duók, triók. Éneklés hangszeres kísérettel. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Érzelemkifejezés (bujdosó, búcsúzó, bánatos, tréfálgató, mulatózó, gúnydalok...) a zenében, népdalban. Zenei és vizuális és verbális érzelmkifejezés. Tempó, dinamika Improvizációs gyakorlatok. Stílusgyakorlatok. Mozgás. Improvizáció. Tánc. Néptánc.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszerkísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc, dráma.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai. Történelmi események és korok.</p> <p>Erkölcstan: mű (szöveg)</p>	<p>Tankönyv: Szabó Helga: Ének-zene 5 Hanganyag: Muzsikáló évszázadok I., II., III. Lukin László: Viva la musica! I., II.</p>

<p>művek megszólaltatása. Hármashangzatokból álló harmóniamenetek éneklése. ZENEI ANYAG: Magyar népdalok: A magyar népzene történeti rétegei (pl. Paksa Katalin felosztása szerint, Paksa Katalin: Magyar népzene-történet, Balassi Kiadó, 2008.): válogatás régi rétegű pl. 10. oldal és új stílusú népdalokból (25 magyar népdal). Népi tánczene. Más népek dalai.</p> <p>Magyar történeti énekek (5 dallam): Históriás énekek.</p> <p>Műzenei példák (45 mű/idézet) a középkor, reneszánsz, barokk korából válogatva: A zenehallgatási anyaghoz is kapcsolódó énekes anyag: gregorián énekek (zsoltárok, himnuszok, a szentmise állandó és változó szövegű énekei), orgánumok, középkori világi énekek, reneszánsz motetták, missetételek, társas dalok, duettek, tercettek (az áriák/dalok/duettek/tercettek hangszerkísérettel, lehetőség szerint</p>			<p>értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p>Dráma és tánc: népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p> <p>Idegen nyelv: Dalok, zeneművek szövegének helyes kiejtése. Szövegértés.</p>	
--	--	--	--	--

eredeti nyelven), témák és zenei szemelvények a kantáta-, oratórium-, passióirodalomból, valamint a barokk hangszeres művekből (szvit, barokk táncjáték).				
Fogalmak	Orgánum, tercmenet, homofon, polifon, hármashangzat, a cappella. Régi és új stílusú népdal, históriás ének, gregorián ének, orgánum, középkori világi ének, motetta, mise, társas dal, duett, tercett, kantáta, oratórium, szvit, barokk táncjáték.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység			Órakeret 27/14 óra
Előzetes tudás	A páros tagolódású formai egységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, többszólamú ritmus improvizáció a tanult ritmusképletek felhasználásával. Dallami improvizáció pentaton, pentachord, hexachord, hétfokú hangkészletben.			
A tematikai egység céljai	Szekvencia, kürtmenet, tercpárhuzam, imitáció, augmentáció, diminúció szerkesztése megadott dallamhoz. Zenei kérdés és felelet, variáció rögtönzése ritmussal és dallammal. A funkcióérzet kialakítása. A zenei stílus- és formaérzék fejlesztése. A zene keltette gondolatok és érzelmek verbális kifejezése, azok zenei ihletettségű megjelenítése vizuális technikákkal.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
Generativitás fejlesztése: Két-, háromtagú zenei egységekhez kapcsolódó azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, variáció megfigyeltetése és tudatosítása. Tercpárhuzam, imitáció (reális és tonális választ), augmentáció, diminúció szerkesztése megadott	Éneklés. Duók, triók. Éneklés hangszeres kísérettel. Kottaolvasás, kottairás. Blattolás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése.	Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszeres kísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Diktálás.	Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek, kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.	Tankönyv. Munkafüzet. Hanganyag. Hangszerek. Saját készítésű ritmushangszerek. Tárgyak ritmus-

<p>dallamhoz. Orgánum szerkesztése megadott dallamhoz.</p> <p>Hallásfejlesztés: Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok.</p> <p>Ritmikai készség fejlesztése: Énekléssel megismert ritmusfordulatokhoz kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel.</p>	<p>Tercpárhuzam, imitáció (reális és tonális választ), augmentáció, diminúció szerkesztése megadott dallamhoz.</p> <p>Orgánum szerkesztése megadott dallamhoz.</p> <p>Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása dúr-moll fordulatokkal (szolmizálva is), négy- és nyolcütemes egységekben.</p> <p>Megadott zenei anyagokhoz variációk (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) fűzése.</p> <p>Szimmetriát, ismétlődő, visszatérő elemeket ábrázoló képi és tárgyi alkotásokhoz dallam és ritmus társítása.</p> <p>Improvizációs gyakorlatok.</p> <p>Stílusgyakorlatok. Díszítések, hajlítások, tempóváltozások.</p> <p>Énekléssel megismert ritmusfordulatokhoz kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel.</p> <p>Mozgás. Improvizáció.</p> <p>Tánc. Néptánc.</p>	<p>Gyakorlás.</p> <p>Irányított rögtönzés.</p> <p>Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka.</p> <p>Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban.</p> <p>Játék (érzékítő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték.</p> <p>Tánc.</p>	<p>Vizuális kultúra: formakultúra és önkifejezés fejlesztése, szimmetriát, ismétlődő, visszatérő elemeket ábrázoló alkotások.</p> <p>Dráma és tánc: stilizált tánclépések, koreográfiák régi korok zenéjéhez.</p>	<p>hangoztatásra.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tercpárhuzam, imitáció, reális és tonális válasz, augmentáció, diminúció, orgánum, periódus, visszatérő forma, rondóforma, variáció, szimmetria.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek			Órakeret 27/13 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai, dallami és zeneelméleti ismeretek alkalmazása. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről, és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.			
A tematikai egység céljai	A zeneelméleti, harmóniai és formatani ismeretek bővülésével a zenei reprodukció fejlesztése. Lapról éneklés különböző jelrendszerről. Az emlékezetből történő kottázás fejlesztése, periódus terjedelmű egyszólamú dallam hallás utáni lejegyzése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: A tanult ritmikai elemek és ritmusképletek augmentált és diminuált változatainak megismerése (pl. brevis). Új ritmikai elem: harminckettő. Ütemfajták: 4/2, 3/2, 3/1, 12/8.</p> <p>Zeneelméleti ismeretek: Új hangközök: k7, n7, b2, sz7. A hangközök megfordítása. A hármashangzat fogalma, a dúr és a moll hármashangzat és fordításai. 4#és 4b-s hangnemek ismerete. A notáció helyes alkalmazása.</p>	<p>Éneklés. Éneklés hangszeres kísérettel. Kottaolvasás, kottairás. Blattolás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszeres kísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Írányított rögtönzés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték. Tánc.</p>	<p>Vizuális kultúra: jelek, jelzések, szimmetria, formák.</p> <p>Matematika: számsorok, törtek.</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag.</p>

<p>A zenei írásbeliség kialakulásának főbb állomásai. Kulcsok, neumák, négyvonalas rendszer. Formatan: motívum, frázis, egytagú, kéttagú és háromtagú forma. Imitáció, dux, comes.</p> <p>Furulya: A tanult népdalok furulyázása. Zenetörténethez kapcsolódó műzenei szemelvények, klasszikus periódusok, kánonok, két-, háromszólamú művek megszólaltatása az elért hangszeres tudás szintjén. (Ajánlás: altfurulyák használata a többszólamú táncmuzsika és egyéb művek megszólaltatására.)</p>				
<p>Fogalmak</p>	<p>Harmincketted, brevis. Ütemfajta: 4/2, 3/2, 3/1, 12/8. Hangköz: k7, n7, b2, sz7, hangközfördítés. Hármashangzat és fordításai, Hangnem: 4# és 4b-s. Neuma, négyvonalas rendszer. Motívum, egytagú, kéttagú és háromtagú forma. Imitáció, dux, comes.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – A befogadói kompetenciák fejlesztése</p>	<p>Órakeret 38/19 óra</p>
--	--	--------------------------------------

Előzetes tudás	<p>Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, többszólamú hallás. A tanulók felismerik a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formákat és műfajokat.</p> <p>Képesek az énekes hangfajok, a tanult népi és klasszikus hangszerek hangzásának megkülönböztetésére.</p>			
A tematikai egység céljai	<p>A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.</p>			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: tárogató, hatlyukú (népi) furulya, ütőgardon, lant, csembaló, orgona, harsona. Barokk zenekar hangzásának felismerése. Tanult dallamok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában.</p> <p>INTELLEKTUÁLIS MUNKA: A formaérzék fejlesztése, zenei elemzés a következő fogalmak használatával: imitáció, dux, comes, motívum, egytagú, kéttagú és háromtagú (da Capo-s) forma, variációs forma. Homofónia és polifónia. A formák jelölése formaképlettel, ábrázolása rajzzal.</p>	<p>Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség zenei, verbális és vizuális kifejezése. Megadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés. Mozgás. Improvizáció. Tánc.</p>	<p>Beszélgetés. Irányított beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Élő zenehallgatás. Hangszeres bemutató. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, -értelmezés. Középkori egyházi és világi költészet, szövegelemzés.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p>Idegen nyelv: szövegértés.</p> <p>Dráma és tánc: táncjátékok a nép- és műzenében.</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II., III. Lukin László: Viva la musica! I., II. Koncertfilm. Hangszerek. Papír, rajzfestő eszközök. Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>

<p>Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése és jellemzése. Partitúrákövetés: Vokális és hangszeres partitúrák megismerése: szólamok elrendeződésének ismerete; előadói jelek és utasítások értelmezése.</p> <p>A ZENEIRODALMI PÉLDÁK BEFOGADÁSÁT SEGÍTŐ KIEGÉSZÍTŐ ISMERETEK: A zenetörténeti korszak, a zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja, formája, előadói apparátusa. A barokk zenekar összetétele. Műfajok, tételtípusok: Középkor: gregorián énekek (zsoltárok, himnuszok, a szentmise állandó és változó szövegű énekei) orgánumok, középkori világi énekek. Reneszánsz: motetta, mise, madrigál, társas dalok. Barokk: korál, recitativo, ária, duett, tercett, kantáta, oratórium, Magyar történeti énekek: Históriás énekek. Népzene: Hangszeres népi tánczene.</p>			<p>Vizuális kultúra: Népművészeti motívumok összehasonlítása, szimmetriát, ismétlődő, visszatérő elemeket ábrázoló alkotások. Művészettörténeti és zenetörténeti stíluskorszakok találkozása.</p> <p>Földrajz: Európai népek és más kontinensek népeinek zenéje.</p>	
---	--	--	--	--

Nemzetiségeink, illetve más népek dalai.				
Fogalmak	Barokk zenekar. Lant, csembaló, orgona, harsona. Imitáció, dux, comes, motívum, egytagú, kéttagú és háromtagú (da Capo-s) forma, variációs forma. Polifónia, homofónia. Műfaj.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás			Órakeret
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.			
A tematikai egység céljai	Az ismeretek kronológiai rendszerezése. Tájékozottság a zeneművek műfajában és a különböző zenei nyelvhasználatokban. Zenehallgatás kottakép-követéssel, a témák azonosításával, az előadói jelek és utasítások megvalósulásának megfigyelésével. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése. Hangverseny-látogatásra nevelés.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan. Népzene:	Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság	Beszélgetés. Irányított beszélgetés, megfigyeltetés, elemzés. Analízis-szintézis. Szemléltetés. Bemutatás. Élő zenehallgatás.	Magyar nyelv és irodalom: magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. Történelem,	Tankönyv. Füzet. Hangszerek. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II., III.

<p>A tanult népdalok, hangszeres népzene felvételei, népi hangszerek megismertetése felvételről, lehetőség szerint élőzenei bemutatásban is. Forrás: Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-ROM, Magyar Népzenei Antológia DVD-ROM, Magyar Népzene 1–2. (szerk. Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1–10. stb. Nemzetiségeink hagyományai és néptáncai. Más népek dalai.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a középkor, reneszánsz, barokk korából: Művek a Kájoni-kódex, Lócsei-kézirat, Vietoris-kódex anyagából Gregorián dallamok, orgánumok, középkori világi énekek. Madrigálok, misék, motetták: válogatás Josquin, Lassus, Palestrina, Byrd, Morley, Dowland, Hassler, Marenzio, Vecchi, Banchieri, Tallis, Monteverdi stb. műveiből. Monteverdi, C.: Poppea megkoronázása – részletek Bach, J. S.: János passió – részletek Bach, J. S.: Ein feste Burg ist unser</p>	<p>(variáció), különbözőség verbális és vizuális kifejezése. Megadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés. Mozgás. Improvizáció. Tánc.</p>	<p>Hangszeres bemutató. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc.</p>	<p>társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, korstílusok.</p> <p>Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, emberi érzések széles skálája.</p> <p>Dráma és tánc: táncjátékok a nép- és műzenében.</p> <p>Vizuális kultúra: Művészettörténeti stíluskorszakok. Népművészeti stílusok.</p> <p>Idegen nyelv: Dalok, zeneművek szövegének helyes kiejtése. Szövegértés.</p>	<p>Lukin László: Viva la musica! I., II. Filmek. Papír, rajz-festő eszközök. Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>
---	--	--	--	---

<p>Gott, BWV 80 Bach, J. S.: 3. Brandenburgi verseny, BWV 1048 Bach, J. S.: C-dúr prelúdium és fuga, BWV 846 (Wohltemperiertes Klavier I.) Bach, J. S.: c-moll passacaglia és fuga, BWV 582 Corelli, A.: La Folia Bach, J. S.: d-moll toccata és fuga, BWV 565 Bach, J. S.: Parasztkantáta Händel, G. F.: Messiás (Messiah), HWV 56 – részletek Händel, G. F.: Vízi zene és Tűzijáték szvit – részletek Händel, G. F.: Saul/„Welcome, welcome, mighty king!” tétel Purcell, H.: Artúr király (King Arthur) Purcell, H.: Dido és Aeneas – Dido búcsúja Vivaldi, A.: A négy évszak</p> <p>Bartók, B. – Kodály Z.: Magyar népdalok</p>				
<p>Fogalmak</p>	<p>Gregorián ének, orgánium, középkori világi ének, motetta, mise, madrigál, korál, recitativo, ária, kantáta, oratórium, népdalfeldolgozás.</p>			

<p>A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam ciklus végén</p>	<p>Képesek a tanulók legalább 20 népzenei, 30 egy- és többszólamú történeti éneket, műzenei alkotást, idézetet emlékezetből, g–f’ hangterjedelemben egyénileg, kamaraének és csoportos formában, lehetőség szerint eredeti nyelven előadni. Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új darabokat megfelelő előkészítést követően hallás után és jelrendszerről megtanulni. A többszólamú énekes zeneműveket biztos szólamtudással képesek megszólaltatni. Énektechnikájuk, lapról olvasási készségük, harmonikus hallásuk alkalmassá teszi őket a magas szintű kórusmunkára. A generatív tevékenységek eredményeként felismerik a zenei kifejezések, a formák, a műfajok és a zenei eszközök közti összefüggéseket, fejlődik tonális és funkciós érzetük. Megismerik és értelmezik a kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket. Ismerik a k7, n7, b4 (tritonus), sz5, b2, sz7 hangközöket, a hangközfördításokat, a lokriszi, összhangzatos és dallamos moll, kuruc hangsorokat, a hangnemeket 5# és 5b előjegyzésig, a maggiore-minore váltást, a dúr és moll hármashangzatot és fordításait, a domináns szeptim akkordot, a funkciókat és az autentikus zárlatot. Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket. Az ismert dalokat olvassák hangjegyről és éneklük emlékezetből szolmizálva, abszolút nevekkal. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Helyes technikával és tiszta intonációval szólaltatják meg „C” szoprán furulyán a tanult dalokat, gyakorlatokat csoportosan és egyénileg is. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit felismerik és meg tudják fogalmazni. Fejlődik hangszínhallásuk. Megkülönböztetik a tárogató, cimbalom, köcsögduda, doromb, hatlyukú (népi) furulya, tilinkó, kaval, koboz, ütőgardon, tambura, lant, csembaló, orgona, harangjáték, harsona, tuba hangszínét, felismerik a népi zenekar, barokk zenekar, vonósnégyes, szimfonikus zenekar hangzását. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit. Ismerik a középkor, reneszánsz, barokk és bécsi klasszicizmus zenei jellemzőit, szerkesztésmódjait, zenei műfajait, legfontosabb zeneszerzőit. Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket. A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 30-35 alkotást/műrészletet ismernek. Rendszeresen részt vesznek iskolai, iskolán kívüli zenei rendezvényeken, hangversenyeket látogatnak.</p>
--	---

6. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés			Órakeret 130/65 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az előző évben megismert népzenei példák és műzenei alkotások/szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje.			
A tematikai egység céljai	Egy- és többszólamú éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével. Műdalok, műzenei idézetek kifejező, stílusos megszólaltatása, lehetőség szerint eredeti nyelven. A hangterjedelem bővítése: g–f’. A hang adottságok figyelembe vételével egyneműkari szólamok kialakítása.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva g–f’hangterjedelemben. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás.</p> <p>TÖBBSZÓLAMÚ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Bécsi klasszikus mű, műrészlet éneklése szöveggel, szolmizálva, abszolút nevekkal, hangszeres kísérettel. Szekvencia, kürtmenet éneklése. Funkciós kíséret énekes vagy hangszeres megszólaltatása.</p> <p>ZENEI ANYAG:</p>	<p>Éneklés közösen és egyénileg. Duettek, tercettek, kánonok. Éneklés hangszeres kísérettel. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Érzelemkifejezés (bujdosó, búcsúzó, bánatos, tréfálkozó, mulatozó, gúnydalok...) a zenében, népdalban. Zenei és vizuális és verbális érzelmkifejezés. Tempó, dinamika Improvizációs gyakorlatok. Stílusgyakorlatok. Mozgás. Improvizáció. Tánc. Néptánc.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszerkísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték. Tánc</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai. Történelmi események és korok.</p> <p>Erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi</p>	<p>Tankönyv: Dobszay László-Szabó Helga: Ének-zene 6 Hanganyag: Muzsikáló évszázadok I., II. Lukin László: Viva la musica! I., II.</p>

<p>Magyar népdalok: A magyar népzene történeti rétegei (pl. Paksa Katalin felosztása szerint, Paksa Katalin: Magyar népzene-történet, Balassi Kiadó, 2008.): válogatás régi rétegű pl. 10. oldal és új stílusú népdalokból (25 magyar népdal). Jeles napok, népszokások. Pásztorkodás dallamai, betyárnóták. Más népek dalai. Nemzetiségeink dalai.</p> <p>Magyar történeti énekek: XVI–XVIII. századi táncdallamok (Ungaresca). Kurucdalok.</p> <p>Műzenei példák (45 mű/idézet) a bécsi klasszicizmus korából válogatva: A zenehallgatási anyaghoz is kapcsolódó énekes anyag: témák és zenei szemelvények a kantáta-, oratórium-, passió-, operairodalomból, valamint klasszikus hangszeres művekből (fuga, concerto/versenymű, szvit, szonáta, szimfónia, vonósnégyes, szerenád stb.).</p>			<p>szempontok alapján.</p> <p>Dráma és tánc: népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p> <p>Idegen nyelv: Dalok, zeneművek szövegének helyes kiejtése. Szövegértés.</p>	
---	--	--	--	--

Fogalmak	Szekvencia, kürtmenet, funkciós kíséret. Kurucdal, korál, ária, dal, passió, opera, téma, fuga, concerto/versenymű, szvit, szonáta, szimfónia, vonósnégyes, szerenád.
-----------------	--

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység			Órakeret 27/13 óra
Előzetes tudás	A páros tagolódású formai egységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, többszólamú ritmus improvizáció a tanult ritmusképletek felhasználásával. Dallami improvizáció pentaton, pentachord, hexachord, hétfokú hangkészletben.			
A tematikai egység céljai	Szekvencia, kürtmenet, tercpárhuzam, imitáció, augmentáció, diminúció szerkesztése megadott dallamhoz. Zenei kérdés és felelet, variáció rögtönzése ritmussal és dallammal. A funkcióérzet kialakítása. A zenei stílus- és formaérzék fejlesztése. A zene keltette gondolatok és érzelmek verbális kifejezése, (pl.21. oldal-keresgélő vagy 29. oldal-keresgélő) azok zenei ihletettséggű megjelenítése vizuális technikákkal.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyagok
Generativitás fejlesztése: Periódus méretű, illetve két-, háromtagú zenei egységekhez kapcsolódó azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, variáció megfigyeltetése és tudatosítása. Szekvencia, kürtmenet. Maggiore-minore dallamváltozatok rögtönzése. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása dūr-moll fordulatokkal (szolmizálva is), négy-	Éneklés. Duók, triók. Éneklés hangszeres kísérettel. Kottaolvasás, kottairás. Blattolás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése. Játék. Zenei és képes játékok. Megadott szövegekre (pl. versek) ritmus és dallam rögtönzése. Megadott dallamokhoz variációk	Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerrel. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Írányított rögtönzés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy	Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek, kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. Vizuális kultúra: formakultúra és önkifejezés fejlesztése,	Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Kamera, fényképezőgép. Hangszerek. Saját készítésű ritmushangszerek. Tárgyak ritmus-hangoztatásra.

<p>és nyolcütemes egységekben. Visszatéréses háromtagúság és rondóforma alkotása négy- és nyolcütemes egységek felhasználásával.</p> <p>Megadott zenei anyagokhoz variációk (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) fűzése.</p> <p>Szimmetriát, ismétlődő, visszatérő elemeket ábrázoló képi és tárgyi alkotásokhoz dallam és ritmus társítása.</p> <p>Hallásfejlesztés: Funktions kíséret rögtönzése dūr és moll hangnemekben, ismert dallamhoz. Autentikus zárlat, funkcion harmóniasor alkotása, éneklése, hangszeres megszólaltatása.</p> <p>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok.</p> <p>Ritmikai készség fejlesztése: Énekléssel megismert ritmusfordulatokhoz kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel.</p> <p>Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel.</p> <p>Többszólamú ritmusimprovizáció a</p>	<p>fűzése.</p> <p>Képekhez dallam és ritmus társítása.</p> <p>Visszatéréses háromtagúság és rondóforma alkotása négy- és nyolcütemes egységek felhasználásával.</p> <p>Megadott zenei anyagokhoz variációk (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) fűzése.</p> <p>Szimmetriát, ismétlődő, visszatérő elemeket ábrázoló képi és tárgyi alkotásokhoz dallam és ritmus társítása.</p> <p>Improvizációs gyakorlatok.</p> <p>Stílusgyakorlatok. Díszítések, hajlítások, tempóváltozások.</p> <p>Énekléssel megismert ritmusfordulatokhoz kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel.</p> <p>Filmrészletekhez, fotósorozatokhoz zenei aláfestés, zenei kíséret válogatása.</p> <p>Mozgás. Improvizáció.</p> <p>Tánc. Néptánc.</p>	<p>kiscsoportban.</p> <p>Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték.</p> <p>Tánc.</p>	<p>szimmetriát, ismétlődő, visszatérő elemeket ábrázoló alkotások.</p> <p>Dráma és tánc: stilizált tánclépések, koreográfiák régi korok zenéjéhez.</p>	
---	---	--	--	--

klasszikus formatípusok összekapcsolásával.				
Fogalmak	Szekvencia, kürtmenet, tercparhuzam, imitáció, reális és tonális válasz, augmentáció, diminúció, maggiore-minore, orgánium, periódus, visszatérő forma, rondóforma, variáció, szimmetria, funkció, autentikus zárlat.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek			Órakeret 27/14 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai, dallami és zeneelméleti ismeretek alkalmazása. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről, és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.			
A tematikai egység céljai	A zeneelméleti, harmóniai és formatani ismeretek bővülésével a zenei reprodukció fejlesztése. Lapról éneklés különböző jelrendszerről. Az emlékezetből történő kottázás fejlesztése, periódus terjedelmű egyszólamú dallam hallás utáni lejegyzése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik. Új ritmikai elem: harmincketted. Ütemfajták: 4/2, 3/2, 3/1, 12/8. Zeneelméleti ismeretek: Új hangközök: b4 (tritonus), sz5, b2, sz7.	Éneklés. Klasszikus dalok éneklése zongorakísérettel. Zenehallgatás. Funkcióbasszus, harmóniatámasz megfigyelése. Hangközfelismerés. Kottaolvasás, kottairás. Blattolás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés.	Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutatás. Éneklés hangszerkísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Írányított rögtönzés. Önálló vagy csoportos	Vizuális kultúra: jelek, jelzések, szimmetria, formák. Matematika: számsorok, törtek.	Tankönyv. Füzet. Hanganyag.

<p>A hangközök megfordítása. A hármashangzat fogalma, a dúr és a moll hármashangzat és fordításai. A négyeshangzat fogalma és a domináns szeptim akkord felépítése. Számozott basszus. Kvint távolságú hangnemi kapcsolatok, moduláció. Maggiore-minore váltás. Kvintkör, kvintoszlop. 5# és 5b-s hangnemek ismerete. A notáció helyes alkalmazása. A zenei írásbeliség kialakulásának főbb állomásai. Quadrát notáció, tabulatúra. Új hangsorok: lokriszi, összhangzatos és dallamos moll, kuruc skála. Funkciók: tonika, domináns és szubdomináns dúrban és mollban. Autentikus zárlat dúrban és mollban. Formatan: frázis, periódus, két-, háromtagú forma, rondóforma, szonátaforma, triós forma, variációs forma, zongoraverseny, opera.</p> <p>Furulya: A tanult népdalok furulyázása. Zenetörténethez kapcsolódó műzenei szemelvények, klasszikus periódusok, kánonok, két-,</p>	<p>Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése</p>	<p>gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték. Tánc.</p>		
---	--	--	--	--

háromszólamú művek megszólaltatása az elért hangszeres tudás szintjén. (Ajánlás: altfurulyák használata a többszólamú táncmuzsika és egyéb művek megszólaltatására.)				
Fogalmak	<p>Harmincketted, brevis. Ütemfajta: 4/2, 3/2, 3/1, 12/8. Hangköz: b4 (tritonus), b2, sz7, hangközfördítés. Hangsor: lokriszi, összhangzatos és dallamos moll, kuruc skála. Hármashangzat és fordításai, négyeshangzat, domináns szeptim akkord. Számozott basszus. Funkciók: tonika, domináns, szubdomináns. Maggiore-minore váltás. Kvintkör, kvintoszlop. Hangnem: 5# és 5b-s. Quadrát notáció, tabulatúra. Frázis, periódus, kéttagú és háromtagú forma, rondóforma, szonátaforma, triós forma, variációs forma.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei befogadás – A befogadói kompetenciák fejlesztése			Órakeret 38/19 óra
Előzetes tudás	<p>Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, többszólamú hallás. A tanulók felismerik a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formákat és műfajokat. Képesek az énekes hangfajok, a tanult népi és klasszikus hangszerek hangzásának megkülönböztetésére.</p>			
A tematikai egység céljai	<p>A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.</p>			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök

<p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: cimbalom, köcsögduda, doromb, tilinkó, kaval, koboz, tambura, harangjáték, harsona, tuba. Népi zenekar, vonósnégyes, szimfonikus zenekar hangzásának felismerése. Tanult dallamok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában.</p> <p>INTELLEKTUÁLIS MUNKA: A formaérzék fejlesztése, zenei elemzés a következő fogalmak használatával: frázis, periódus, kéttagú és háromtagú (da Capo-s) forma, rondóforma, szonátaforma, triós forma. A formák jelölése formaképlettel, ábrázolása rajzzal. Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése és jellemzése. Partitúrakövetés: Vokális és hangszeres partitúrák megismerése: szólamok elrendeződésének ismerete;</p>	<p>Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség zenei, verbális és vizuális kifejezése. Megadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés. Mozgás. Improvizáció. Tánc.</p>	<p>Beszélgetés. Irányított beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Élő zenehallgatás. Hangszeres bemutató. Kamarazenélés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, -értelmezés. Középkori egyházi és világi költészet, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. Idegen nyelv: szövegértés. Dráma és tánc: táncjátékok a nép- és műzenében. Vizuális kultúra: Népművészeti motívumok összehasonlítása, szimmetriát, ismétlődő, visszatérő elemeket ábrázoló alkotások. Művészettörténeti</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II. Lukin László: Viva la musica! I., II. Hangszerek. Papír, rajz-festő eszközök. Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>
--	--	--	---	--

<p>előadói jelek és utasítások értelmezése.</p> <p>A ZENEIRODALMI PÉLDÁK BEFOGADÁSÁT SEGÍTŐ KIEGÉSZÍTŐ ISMERETEK:</p> <p>A zenetörténeti korszak, a zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja, formája, előadói apparátusa. A szimfonikus zenekar, a vonósnégyes összetétele.</p> <p>Műfajok, tételtípusok:</p> <p>Barokk: korál, recitativo, ária, duett, tercett, kantáta, oratórium, passió, opera, concerto, concerto grosso, szvit, táncjátékok, passacaglia, folia, toccata, prelúdium, fuga.</p> <p>Bécsi klasszicizmus: dal, oratorikus művek, opera, szonáta, szimfónia, vonósnégyes, versenymű, szerenád.</p> <p>Magyar történeti énekek: XVI–XVIII. századi táncdallamok (Ungaresca).</p> <p>Kurucdalok.</p> <p>Népzene:</p> <p>Hangszeres népi tánczene.</p> <p>Nemzetiségeink, illetve más népek dalai.</p>			<p>és zenetörténeti stíluskorszakok találkozása.</p> <p>Földrajz: Európai népek és más kontinensek népeinek zenéje.</p>	
--	--	--	---	--

Fogalmak	Népi hangszer, népi zenekar, szimfonikus zenekar. Harangjáték, harsona, tuba. Frázis, periódus, kéttagú és háromtagú (da Capo-s) forma, rondóforma, szonátaforma, triós forma. Partitúra, előadói jel, utasítás.
-----------------	---

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás			Órakeret 38/19 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.			
A tematikai egység céljai	Az ismeretek kronológiai rendszerezése. Tájékozottság a zeneművek műfajában és a különböző zenei nyelvhasználatokban. Zenehallgatás kottakép-követéssel, a témák azonosításával, az előadói jelek és utasítások megvalósulásának megfigyelésével. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése. Hangverseny-látogatásra nevelés.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyagok
ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan. Népzene: A tanult népdalok, hangszeres népzene felvételei, népi hangszerek megismertetése felvételtől, lehetőség szerint élőzenei bemutatásban is. Forrás:	Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség verbális és vizuális kifejezése. Megadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés.	Beszélgetés. Irányított beszélgetés, megfigyeltetés, elemzés. Analízis-szintézis. Szemléltetés. Bemutatás. Élő zenehallgatás. Hangszeres bemutató. Kamarazenélés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy	Magyar nyelv és irodalom: magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, korstílusok.	Tankönyv. Füzet. Hangszerek. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II. Lukin László: Viva la musica! I., II. Filmek. Papír, rajz-

<p>Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-ROM, Magyar Népzenei Antológia DVD-ROM, Magyar Népzene 1–2. (szerk. Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1–10. stb.</p> <p>Nemzetiségeink hagyományai és néptáncai.</p> <p>Európán kívüli kultúrák népzeneje.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a bécsi klasszicizmus korából:</p> <p>Beethoven, L. van: D-dúr hegedűverseny III. tétel</p> <p>Beethoven, L. van: V. (c-moll) „Sors” szimfónia I. tétel</p> <p>Beethoven, L. van: IX. (d-moll) szimfónia – zárótétel</p> <p>Beethoven L.: cisz-moll „Mondschein” szonáta (op. 27. No. 2.)</p> <p>Haydn, J.: D-dúr „Óra” szimfónia II. tétel</p> <p>Haydn, J.: G-dúr „Üstdob”/„Meglepetés” szimfónia II. tétel</p> <p>Haydn, J.: D-dúr „Pacsirta–vonósnygyes I. tétel (op. 64. No. 5.)</p> <p>Haydn, J.: C-dúr „Császár” vonósnygyes (op. 76. No. 3.)</p> <p>Mozart, W. A.: Kis éji zene K.525 –</p>	<p>Mozgás. Improvizáció.</p> <p>Tánc.</p>	<p>kiscsoportban.</p> <p>Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték).</p> <p>Tánc.</p>	<p>Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, emberi érzések széles skálája.</p> <p>Dráma és tánc: táncjátékok a nép- és műzenében.</p> <p>Vizuális kultúra: Művészettörténeti stíluskorszakok. Népművészeti stílusok.</p> <p>Idegen nyelv: Dalok, zeneművek szövegének helyes kiejtése. Szövegértés.</p>	<p>festő eszközök.</p> <p>Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>
--	---	--	--	--

<p>I., II., III. tétel Mozart, W. A.: A dúr szonáta K. 331. I. tétel Mozart, W. A.: A varázsfuvola K. 620 Mozart, W. A.: Requiem K. 626 – részletek Mozart, W. A.: d-moll zongoraverseny K. 466.</p> <p>Bartók B.: Négy szlovák népdal Bartók B.: Román népi táncok Bartók, B. – Kodály Z.: Magyar népdalok Kodály Z.: Kállai kettős Kodály Z.: Mátrai képek</p>				
Fogalmak	Passió, opera, concerto, concerto grosso, szvit, passacaglia, folia, toccata, prelúdium, fúga, dal, requiem, opera, szonáta, szimfónia, vonósnégyes, versenymű, szerenád, népdalfeldolgozás.			

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képesek a tanulók legalább 30 népzenei, 50 egy- és többszólamú történeti éneket, műzenei alkotást, idézetet emlékezetből, g–f’ hangterjedelemben egyénileg, kamaraének és csoportos formában, lehetőség szerint eredeti nyelven előadni. Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új darabokat megfelelő előkészítést követően hallás után és jelrendszerről megtanulni. A többszólamú énekes zeneműveket biztos szólamtudással képesek megszólaltatni. Énektechnikájuk, lapról olvasási készségük, harmonikus hallásuk alkalmassá teszi őket a magas szintű kórusmunkára. A generatív tevékenységek eredményeként felismerik a zenei kifejezések, a formák, a műfajok és a zenei eszközök közti összefüggéseket, fejlődik tonális és funkciós érzetük. Megismerik és értelmezik a kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket. Ismerik a k7, n7, b4 (tritonus), sz5, b2, sz7 hangközöket, a hangközfördításokat, a lokriszi, összhangzatos és dallamos moll,</p>
--	---

	<p>kuruc hangsorokat, a hangnemeket 5# és 5b előjegyzésig, a maggiore-minore váltást, a dúr és moll hármashangzatot és fordításait, a domináns szeptim akkordot, a funkciókat és az autentikus zárlatot.</p> <p>Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket.</p> <p>Az ismert dalokat olvassák hangjegyről és éneklék emlékezetből szolmizálva, abszolút nevekkal.</p> <p>Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.</p> <p>Helyes technikával és tiszta intonációval szólaltatják meg „C” szoprán furulyán a tanult dalokat, gyakorlatokat csoportosan és egyénileg is.</p> <p>Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit felismerik és meg tudják fogalmazni.</p> <p>Fejlődik hangszínhallásuk. Megkülönböztetik a tárogató, cimbalom, köcsögduda, doromb, hatlyukú (népi) furulya, tilinkó, kaval, koboz, ütőgardon, tambura, lant, csembaló, orgona, harangjáték, harsona, tuba hangszínét, felismerik a népi zenekar, barokk zenekar, vonósnégyes, szimfonikus zenekar hangzását.</p> <p>Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit.</p> <p>Ismerik a középkor, reneszánsz, barokk és bécsi klasszicizmus zenei jellemzőit, szerkesztésmódjait, zenei műfajait, legfontosabb zeneszerzőit.</p> <p>Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket.</p> <p>A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 30-35 alkotást/műrészletet ismernek.</p> <p>Rendszeresen részt vesznek iskolai, iskolán kívüli zenei rendezvényeken, hangversenyeket látogatnak.</p>
--	---

7. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 120/60 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség egyénileg és csoportosan, egy és több szólamban, lehetőség szerint eredeti nyelven.	
A tematikai egység céljai	<p>A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése. Magyar népdalok, más népek dalai. Többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvények éneklése. Műdalok, műzenei idézetek kifejező, stílusos megszólaltatása, lehetőség szerint eredeti nyelven.</p> <p>Az énekhang további képzése egy- és többszólamú gyakorlatokkal, figyelve a tanulók hangszervi változásaira (mutálás).</p> <p>A hanggi adottságok figyelembevételével vegyeskari szólamok kialakítása.</p>	

Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva, abszolút nevekkal, figyelemmel a tanulók hangszervi változásaira. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás.</p> <p>TÖBBSZÓLAMÚ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Többszólamú mű, műrészlet éneklése szöveggel, szolmizálva, abszolút nevekkal, hangszeres kísérettel, a romantika zenéjéből válogatva. Hármashangzatokból álló harmóniamenetek, szekund-, kvartakkordok, mixtúrák éneklése.</p> <p>ZENEI ANYAG: Magyar népdalok: A magyar népzene történeti rétegei (pl. Paksa Katalin felosztása szerint, Paksa Katalin: Magyar népzene-történet, Balassi Kiadó, 2008.): válogatás régi rétegű és új</p>	<p>Éneklés. Éneklés hangszeres kísérettel. Lapról éneklés. Olvasógyakorlatok. Éneklés kottából követve, illetve hallás utáni memorizálás. Aktív zenélés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Improvizációs gyakorlatok. Énekelt mesék, balladák. Stílusgyakorlatok. Mozgás. Improvizáció. Tánc. Néptánc.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszerek kísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc, dráma.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p>Erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p>Dráma és tánc: ballada, népszokások.</p> <p>Idegen nyelv: Dalok, zeneművek szövegének helyes kiejtése.</p>	<p>Tankönyv: Szabó Helga: Ének-zene 5 Hanganyag: Muzsikáló évszázadok I., II., III. Lukin László: Viva la musica! I., II.</p>

<p>stílusú népdalokból. Magyar népballadák, táncnóták. Énekelt mesék, balladák.</p> <p>Magyar történelmi énekek (3 dallam): Az 1848–49-es szabadságharc dalai. Verbunkos.</p> <p>Nemzeti énekünk: Egressy Béni–Vörösmarty Mihály: Szózat</p> <p>Műzenei példák a romantika zenéjéből: A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei anyag a romantika zenéjéből válogatva A romantikus dalciklus. Schubert, Schumann.</p>			Szövegértés.	
Fogalmak	Harmónia, szekund-, kvartakkord, mixtúra, népballada, verbunkos, Szózat.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 25/12 óra
Előzetes tudás	<p>Szekvencia, kürtmenet, tercpárhuzam, imitáció, augmentáció, diminúció szerkesztése megadott dallamhoz. Zenei kérdés és felelet, variáció rögtönzése ritmussal és dallammal. Fejlett zenei stílus- és formaérzék. Tonális és funkciós érzet, többszólamú készségek. A zene keltette gondolatok és érzelmek verbális kifejezése.</p>	

A tematikai egység céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése az előző fejlesztési ciklushoz hasonló, nagyobb önállóságot adó feladatokkal. A tanulóknak rejlő kombinatív, próbálkozó, felfedező kedv kiaknázása a korosztály zenei képességének és érdeklődésének szintjén.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>Generativitás fejlesztése: Vizuális és tárgyi alkotások jellemzése, fogalmak (pontok, vonalak, ívek, foltok, alakok, mozgás, méretek, arányok, szimmetria, aszimmetria, párhuzam, tükrözés, tükröződés, azonosság, hasonlóság, különbözőség, ismétlődés, visszatérés, előtér, háttér, világos-sötét, pasztell-élnék, erős-halvány színek, fény, árnyék stb.) párhuzamba állítása a zenével. Az alkotásokhoz dallam és ritmus társítása.</p> <p>Hallásfejlesztés: Skálák és hangzatok szerkesztése és megszólaltatása. Dallamalkotás a kromatikus, az egész hangú, az akusztikus skála, modellskálák felhasználásával. Harmónia: szekund- és kvartakkordok, mixtúrák, pentaton akkordok, clusterek alkotása és megszólaltatása.</p>	<p>Éneklés. Éneklés hangszeres kísérettel. Kottaolvasás, kottairás. Lapról olvasás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása. Megadott zenei anyagokhoz variációk (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) fűzése. Szimmetriát, aszimmetriát, ismétlődő, visszatérő, az arany metszés arányai szerint épülő zenei egységek szerkesztése. Zenei szerkezet vizuális megjelenítése. Képi, mozgóképi és szöveges alkotásokhoz zene társítása. Érzelmek, karakterek, hangulatok zenei és vizuális kifejezése. Programzene. Improvizációs gyakorlatok. Stílusgyakorlatok.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszeres kísérettel. Hallás utáni dal tanítás. Dal tanítás jelrendszerrel. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Diktálás. Gyakorlás. Írányított rögtönzés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték. Tánc. Vizuális technikák.</p>	<p>Vizuális kultúra: Önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. Tükrözés, szimmetria, aszimmetria, arany metszés. Matematika: párhuzam, tükrözés, arányok.</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Hangszerek. Saját készítésű hangszerek. Tárgyak ritmus-hangoztatásra. Rajz- és festőeszközök. (Fényképezőgép, kamera)</p>

Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok. Ritmikai készség fejlesztése: Különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója (pl. keringő, polka, mazurka, palotás, habanéra, bolero).	Díszítések, hajlítások, tempóváltozások. Énekléssel megismert ritmusfordulatokhoz kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Mozgás. Improvizáció. Tánc. Néptánc.			
Fogalmak	Szimmetria, aszimmetria, aranymetszés. Kromatikus skála, egészhangú skála, akusztikus skála, modellskála. Szekund- és kvartakkord, mixtúra, pentaton akkord, cluster. Keringő, polka, mazurka, palotás, habanéra, bolero.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek			Órakeret 25/13 óra
Előzetes tudás	Az eddig tanult ritmikai, dallami és harmóniai elemek használata. Jártasság a zeneelméleti, formatani ismeretekben. Lapról éneklés egy- és több szólamban. Egyszólamú dallam hallás utáni lejegyzése. A notáció helyes alkalmazása.			
A tematikai egység céljai	További zeneelméleti ismeretek elsajátítása. Kromatikus fordulatokat tartalmazó egyszólamú tonális dallam, és funkciós basszusú kétszólamú dallam lejegyzése hallás után. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó romantikus, XX. századi és kortárs dallamok lapról éneklése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik. Metrum:	Éneklés. Éneklés hangszeres kísérettel. Kottaolvasás, kottairás. Lapról olvasás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Partitúraolvasás.	Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Előadás. Éneklés hangszeres kísérettel. Hallás utáni daltanítás.	Vizuális kultúra: jelek, jelzések, aszimmetria, formák. Matematika: törtek,	Tankönyv. Füzet. Hanganyag.

<p>Ütemfajták: 5/8, 7/8, 8/8.</p> <p>Zeneelméleti ismeretek: Új hangközök: k9, n9, k10, n10. A szűkített és bővített hármashangzat és fordításai. Kvintkör, kvintoszlop, kromatika. 6# és 6b-s hangnemek ismerete. Tercrokonság. Új hangsorok: kromatikus skála, egész hangú skála, akusztikus skála, modellskála.</p>	<p>Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése.</p>	<p>Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Diktálás. Gyakorlás. Irányított rögtönzés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték. Tánc.</p>	<p>kombinatorika.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Ütemfajták: 5/8, 7/8, 8/8. Hangközök: k9, n9, k10, n10 Szűkített és bővített hármashangzat. Hangnemek: 6# – 6b Tercrokonság. Kromatikus skála, egész hangú skála, akusztikus skála, modellskála.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – A befogadói kompetenciák fejlesztése</p>	<p>Órakeret 45/23 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, többszólamú hallás. A tanulók felismerik a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formákat és műfajokat. Képesség a tanult népi és klasszikus hangszerek hangzásának megkülönböztetésére.</p>	
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése. Ösztönzés önálló ismeretszerző tevékenységre.</p>	

Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>A HANGSZÍNHALLÁS ÉS A TÖBBSZÓLAMÚ HALLÁS FEJLESZTÉSE: Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: piccolo, szaxofon.</p> <p>INTELLEKTUÁLIS MUNKA: A formák jelölése formaképlettel, ábrázolása rajzzal. Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése és jellemzése. Partitúrákóvetés: Vokális és hangszeres partitúrák megismerése: szólamok elrendeződésének ismerete; előadói jelek és utasítások értelmezése;</p> <p>A ZENEIRODALMI PÉLDÁK BEFOGADÁSÁT SEGÍTŐ KIEGÉSZÍTŐ ISMERETEK: A zenetörténeti korszak, a zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja, formája, előadói apparátusa. Műfajok, tételtípusok:</p>	<p>Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Partitúraolvasás. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség, szimmetria, aszimmetria zenei, verbális és vizuális kifejezése. Megadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése. Zenetörténeti ismeretek elsajátítása. Zenei, képzőművészeti stíluskorszakok, történelmi események és a művek közötti összefüggések keresése, megértése. Mozgás. Improvizáció. Tánc.</p>	<p>Beszélgetés. Irányított beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Előadás. Zenetörténeti ismeretek átadása, összefüggések láttatása. Analízis-szintézis. Élő zenehallgatás. Hangszeres bemutató. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc. Vizuális technikák.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, történelmi események.</p> <p>Idegen nyelv: szövegértés.</p> <p>Erkölcstan: a zenei alkotások erkölcsi üzenete.</p> <p>Vizuális kultúra: művészettörténeti és zenetörténeti stíluskorszakok találkozása.</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II., III. Lukin László: Viva la musica! I., II. Koncertfilmek Életrajzi filmek. Hangszerek. Papír, rajz-festő eszközök. Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>

<p>Romantika: dal, dalciklus, opera, nemzeti opera, zenedráma, oratorikus művek (áriák, kórustételek); versenymű, karakterdarabok (etűd, prelúd, nocturne, impromptu, keringő, mazurka, polonéz, parafrázis, ballada, polka, rapszódia stb.), zongoraciklus, programzene, szimfónia, szimfonikus költemény.</p> <p>MAGYAR ZENETÖRTÉNET: Az 1848–49-es szabadságharc dalai. Bihari János, Lavotta János és Csermák Antal verbunkos zenéje. Erkel Ferenc (nemzeti opera), Liszt Ferenc (szimfonikus költemény, zongoramuzsika).</p> <p>NÉPZENE: Magyar népballadák.</p>				
<p>Fogalmak</p>	<p>Piccolo, szaxofon. Etűd, prelúd, nocturne, impromptu, keringő, mazurka, polonéz, parafrázis, ballada, polka, rapszódia, zongoraciklus, programzene, szimfonikus költemény, balett, táncjáték, verbunkos.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – Zenehallgatás</p>		<p>Órakeret 45/22 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.</p>		

<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Az ismeretek kronológiai rendszerezése. Tájékozottság kialakítása a zeneművek műfajában és a különböző zenei nyelvhasználatokban. Zenehallgatás kottaképkövetéssel, a témák azonosításával, az előadói jelek és utasítások megvalósulásának megfigyelésével. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése. Hangverseny-látogatásra nevelés.</p>			
<p>Ismeretek/ fejlesztési követelmények</p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p>	<p>Kapcs. pontok</p>	<p>Taneszközök</p>
<p>ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan:</p> <p>Népzene: A tanult népdalok, balladák felvételről, lehetőség szerint élőzenei bemutatásban is. Források: Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-ROM, Magyar Népzenei Antológia DVD-ROM, Magyar Népzene 1–2. (szerk. Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1–10. stb.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a romantika zenéjéből: Bihari János, Lavotta János és Csermák Antal verbunkos zenéje. Bizet, G.: Carmen – „Utcagyerekek</p>	<p>Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Partitúraolvasás. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség, szimmetria, aszimmetria zenei, verbális és vizuális kifejezése. Megadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése. Zenetörténeti ismeretek elsajátítása. Zenei, képzőművészeti stíluskorszakok, történelmi események és a művek közötti összefüggések keresése, megértése. Mozgás. Improvizáció. Tánc.</p>	<p>Beszélgetés. Írányított beszélgetés. Szemléltetés. Bemutatás. Előadás. Zenetörténeti ismeretek átadása, összefüggések láttatása. Analízis-szintézis. Élő zenehallgatás. Hangszeres bemutató. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc. Vizuális technikák.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, történelmi események. Idegen nyelv: szövegértés. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, emberi érzések széles skálája (szeretet, gyűlölet,</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II., III. Lukin László: Viva la musica! I., II. Koncertfilmek Életrajzi filmek. Hangszerek. Papír, rajz-festő eszközök. Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>

<p>kórusa” – részlet az I. felvonásból Brahms, J.: Magyar táncok – részletek Brahms, J.: Akadémiai ünnepi nyitány Brahms, J.: Ein deutsches Requiem (Német requiem) – részletek Chopin, F.: „Esőcsepp” prelúd; mazurkák, polonézok (nemzeti táncok) Dvořak, A.: IX. szimfónia („Az Új Világból”) – részletek Erkel F.: Bánk bán – részletek Erkel, F.: Hunyadi László – részletek Liszt F.: XV. Magyar rapszódia Liszt F.: Transzcendens etűdök: La Campanella Liszt F.: Két hangversenyetűd: Erdősongás, Manók tánca Liszt F.: Mazeppa Grieg, E.: Peer Gynt szvit – részletek Mendelssohn-Bartholdy, F.: e-moll hegedűverseny I. tétel Muszorgszkij, M. – Ravel, M.: Egy kiállítás képei Schubert, F.: Gute Nacht!; Der Leiermann; Die Forelle; Heidenröslein; Erlkönig; Grätchen am Spinnrade Schubert, F.: Asz-dúr impromptu, op. 142, No. 2; op. 90, No. 4 Schumann, R.: Karnevál – tételek</p>			<p>hűség, igazság, elválás, hősiesség stb.).</p> <p>Vizuális kultúra: művészettörténeti és zenetörténeti stíluskorszakok találkozása.</p>	
--	--	--	---	--

Verdi, G.: Requiem – részletek Verdi, G.: Rigoletto – részletek				
Fogalmak	Verbunkos zene, nemzeti opera, dal, dalciklus, prelúd, mazurka, polonéz, rapszódia, zongoraciklus, requiem, szimfónia, szimfonikus költemény.			

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén	<p>Képesek a tanulók legalább 10 népzenei, 30 egy- és többszólamú történeti éneket, műzenei alkotást, idézetet emlékezetből, g–f’ hangterjedelemben egyénileg, kamaraének és csoportos formában, lehetőség szerint eredeti nyelven előadni.</p> <p>Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új darabokat megfelelő előkészítést követően hallás után és jelrendszerről megtanulni.</p> <p>A többszólamú énekes zeneműveket biztos szólamtudással képesek megszólaltatni. Énektechnikájuk, lapról olvasási készségük, harmonikus hallásuk alkalmassá teszi őket a magas szintű kórusmunkára.</p> <p>A generatív tevékenységek eredményeként felismerik a zenei kifejezések, a formák, a műfajok, és a zenei eszközök közti összefüggéseket.</p> <p>Ismerik és értelmezik a kottakép elemeit.</p> <p>Ismerik az aszimmetrikus ütemeket, a k9, n9, k10, n10 hangközöket, a szűkített és bővített hármashangzatot, a basszuskulcsot, kettős kereszt, kettős bé, az enharmónia használatát, a 6# – 6b-s, 7# – 7b-s hangnemeket, a kromatikus skálát, egész hangú, akusztikus és modellskálát.</p> <p>Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket.</p> <p>Az ismert dalokat olvassák hangjegyről és éneklik emlékezetből szolmizálva, abszolút nevekkal.</p> <p>Zenei memóriájuk, belső hallásuk és formaérzékük fejlett.</p> <p>Megkülönböztetik a piccolo, szaxofon, hárfa, cseleszta hangszínét, ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit.</p> <p>Ismerik a romantika, a XX. század és napjaink zenéjének jellemzőit, szerkesztésmódjait, zenei műfajait, legfontosabb zeneszerzőit.</p> <p>Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket.</p> <p>A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 35-40 alkotást/műrészletet ismernek.</p> <p>Ismerik a középkor, reneszánsz, barokk és bécsi klasszicizmus zenei jellemzőit, szerkesztésmódjait, zenei műfajait, legfontosabb zeneszerzőit.</p> <p>Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket.</p> <p>A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 30-35 alkotást/műrészletet ismernek.</p> <p>Rendszeresen részt vesznek iskolai, iskolán kívüli zenei rendezvényeken, hangversenyeket látogatnak.</p>
---	--

8. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés			Órakeret 120/60 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség egyénileg és csoportosan, egy és több szólamban, lehetőség szerint eredeti nyelven.			
A tematikai egység céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése. Magyar népdalok, más népek dalai. Többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvények éneklése. Műdalok, műzenei idézetek kifejező, stílusos megszólaltatása, lehetőség szerint eredeti nyelven. Az énekhang további képzése egy- és többszólamú gyakorlatokkal, figyelve a tanulók hangszervi változásaira (mutálás). A hangyi adottságok figyelembevételével vegyeskari szolamok kialakítása.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva, abszolút nevekkal, figyelemmel a tanulók hangszervi változásaira. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás.</p> <p>TÖBBSZÓLAMÚ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Többszólamú mű, műrészlet éneklése szöveggel, szolmizálva, abszolút nevekkal, hangszeres kísérettel, a későromantika és a XX. század, illetve napjaink zenéjéből válogatva (az áriák/dalok,</p>	<p>Éneklés. Éneklés hangszeres kísérettel. Lapról éneklés. Olvasógyakorlatok. Éneklés kottából követve, illetve hallás utáni memorizálás. Aktív zenélés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Improvizációs gyakorlatok. Keservesek és jajnóták. Stílusgyakorlatok. Aszimmetrikus ritmusok, szokatlan modulációk. Mozgás. Improvizáció. Tánc. Néptánc.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszerkísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc, dráma.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p>Erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok</p>	<p>Tankönyv: Szabó Helga: Ének-zene 5 Hanganyag: Muzsikáló évszázadok I., II., III. Lukin László: Viva la musica! I., II.</p>

<p>kórusművek lehetőség szerint hangszerkísérettel, eredeti nyelven szólaljanak meg).</p> <p>Népdalok XX. századi vagy mai feldolgozásai.</p> <p>Kortárs magyar kórusmuzsika zenéjéből válogatva.</p> <p>Hármashangzatokból álló harmóniamenetek, szekund-, kvartakkordok, mixtúrák éneklése.</p> <p>ZENEI ANYAG:</p> <p>Magyar népdalok:</p> <p>A magyar népzene történeti rétegei (pl. Paksa Katalin felosztása szerint, Paksa Katalin: Magyar népzene-történet, Balassi Kiadó, 2008.): válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból.</p> <p>Jeles napok, ünnepi szokások újabb dallamai.</p> <p>Keservesek és jajnóták.</p> <p>Műzenei példák a későromantika, a századforduló és a XX. század zenéjéből:</p> <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei anyag a a későromantika, a századforduló és a XX. század zenéjéből válogatva</p> <p>Erkel Ferenc, Liszt Ferenc Kodály Zoltán, Bartók Béla művei.</p>			<p>alapján.</p> <p>Dráma és tánc: ballada, népszokások.</p> <p>Idegen nyelv: Dalok, zeneművek szövegének helyes kiejtése. Szövegértés.</p>	
--	--	--	--	--

Fogalmak	Harmónia, szekund-, kvartakkord, mixtúra, népballada, verbunkos, Szózat.
-----------------	--

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység			Órakeret 25/13 óra
Előzetes tudás	Szekvencia, kürtmenet, tercparhuzam, imitáció, augmentáció, diminúció szerkesztése megadott dallamhoz. Zenei kérdés és felelet, variáció rögtönzése ritmussal és dallammal. Fejlett zenei stílus- és formaérzék. Tonális és funkciós érzet, többszólamú készségek. A zene keltette gondolatok és érzelmek verbális kifejezése.			
A tematikai egység céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése az előző fejlesztési ciklushoz hasonló, nagyobb önállóságot adó feladatokkal. A tanulóknak rejlő kombinatív, próbálkozó, felfedező kedv kiaknázása a korosztály zenei képességének és érdeklődésének szintjén.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyagok
<p>Generativitás fejlesztése: Szimmetrikus, aszimmetrikus, aranymetszés arányai szerint épülő, és aleatórikus zenei egységek megfigyeltetése és tudatosítása. A Reihe szerkesztése és fordításai (rák, tükör, tükörrák).</p> <p>Hallásfejlesztés: Skálák és hangzatok szerkesztése és megszólaltatása. Dallamalkotás a kromatikus, az egész hangú, az akusztikus skála, modellskálák felhasználásával.</p>	<p>Éneklés. Éneklés hangszeres kísérettel. Kottaolvasás, kottaírás. Lapról olvasás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása. Megadott zenei anyagokhoz variációk (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) fűzése.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Éneklés hangszeres kísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Diktálás. Gyakorlás. Írányított rögtönzés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás</p>	<p>Vizuális kultúra: Önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. Tükrözés, szimmetria, aszimmetria, aranymetszés.</p> <p>Matematika: párhuzam, tükrözés, arányok.</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Hangszerek. Saját készítésű hangszerek. Tárgyak ritmus-hangoztatásra. Rajz- és festőeszközök. (Fényképezőgép, kamera)</p>

<p>Harmónia: szekund- és kvartakkordok, mixtúrák, pentaton akkordok, clusterek alkotása és megszólaltatása.</p> <p>Reihe és fordításainak éneklése.</p> <p>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok.</p> <p>Ritmikai készség fejlesztése: Aszimmetrikus hangsúlyozású, szinkópáló ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása eltérő hangszínű test- és ritmushangszerek használatával.</p>	<p>Újonnan megismert zenei elemek, skálák, hangközök, aszimmetrikus ütemek gyakorlása, alkalmazása generatív feladatokban.</p> <p>Szimmetriát, aszimmetriát, ismétlődő, visszatérő, az aranymetszés arányai szerint épülő, és aleatórikus zenei egységek szerkesztése. A Reihe szerkesztése és fordításai (rák, tükör, tükörrák). Zenei szerkezet vizuális megjelenítése.</p> <p>Egyéni notáció.</p> <p>Képi, mozgóképi és szöveges alkotásokhoz zene társítása.</p> <p>Programzene.</p> <p>Improvizációs gyakorlatok.</p> <p>Stílusgyakorlatok.</p> <p>„Dadaista” zeneművek, performanszok kitalálása.</p> <p>Zeneszerkesztés, komponálás 21. századi eszközökkel és módszerekkel.</p> <p>Zenei mixek, videoklipek készítése.</p> <p>Énekléssel megismert ritmusfordulatokhoz kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Aszimmetrikus ritmusgyakorlatok, improvizációk.</p> <p>Mozgás. Improvizáció.</p> <p>Tánc. Néptánc.</p>	<p>egyénileg, párosan vagy kiscsoportban.</p> <p>Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték.</p> <p>Tánc, dráma.</p> <p>Vizuális technikák.</p>		
---	---	--	--	--

Fogalmak	Szimmetria, aszimmetria, aranymetszés, aleatória, Reihe, rákfordítás, tükörfordítás, tükörrákfordítás. Kromatikus skála, egészhangú skála, akusztikus skála, modellskála. Szekund- és kvartakkord, mixtúra, pentaton akkord, cluster. Keringő, polka, mazurka, palotás, habanéra, bolero.
-----------------	---

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek			Órakeret 25/12 óra
Előzetes tudás	Az eddig tanult ritmikai, dallami és harmóniai elemek használata. Jártasság a zeneelméleti, formatani ismeretekben. Lapról éneklés egy- és több szólamban. Egyszólamú dallam hallás utáni lejegyzése. A notáció helyes alkalmazása.			
A tematikai egység céljai	További zeneelméleti ismeretek elsajátítása. Kromatikus fordulatokat tartalmazó egyszólamú tonális dallam, és funkciós basszusú kétszólamú dallam lejegyzése hallás után. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó romantikus, XX. századi és kortárs dallamok lapról éneklése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik.</p> <p>Metrum: Ütemfajták: 5/8, 7/8, 8/8. A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetése az aszimmetrikus ütemekben.</p> <p>Zeneelméleti ismeretek: Új hangközök: k9, n9, k10, n10. A szűkített és bővített hármashangzat és fordításai.</p>	<p>Éneklés. Éneklés hangszeres kísérettel. Kottaolvasás, kottairás. Lapról olvasás. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Újjonnan megismert zenei elemek, skálák, hangközök, aszimmetrikus ütemek gyakorlása, alkalmazása. Partitúraolvasás. Kortárs notáció olvasása. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Előadás. Éneklés hangszeres kísérettel. Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről. Olvasógyakorlatok. intonációs gyakorlatok. Gyakorlás. Írányított rögtönzés. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy</p>	<p>Vizuális kultúra: jelek, jelzések, aszimmetria, formák.</p> <p>Matematika: törtek, kombinatorika.</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag.</p>

<p>Konszonancia, diszszonancia. Kvintkör, kvintoszlop, kromatika, enharmónia, kettős kereszt és kettős bé. 7# és 7b-s hangnemek ismerete. A notáció helyes alkalmazása. XX. század és napjaink notációja. Hangsorok: kromatikus skála, egész hangú skála, akusztikus skála, modellskála. Bartóki tengelyrendszer. Atonalitás. Dodekafon szerkesztés (Reihe), aleatória. Zeneszerkesztés, komponálás 21. századi eszközökkel és módszerekkel. zeneszerző, zeneszerkesztő számítógépes programok.</p>		<p>kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás). Szerepjáték. Tánc.</p>		
<p>Fogalmak</p>	<p>Aszimmetrikus ütem: k9, n9, k10, n10, szűkített és bővített hármashangzat, konszonancia, diszszonancia, basszuskules, kromatika, enharmónia, kettős kereszt, kettős bé. 6# – 6b, 7# – 7b. Kromatikus skála, egész hangú skála, akusztikus skála, modellskála. Tercrokonság. Tengelyrendszer. Atonalitás. Dodekafónia, Reihe, aleatória.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – A befogadói kompetenciák fejlesztése</p>	<p>Órakeret 45/22 óra</p>
--	--	--------------------------------------

Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, többszólamú hallás. A tanulók felismerik a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formákat és műfajokat. Képesség a tanult népi és klasszikus hangszerek hangzásának megkülönböztetésére.			
A tematikai egység céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése. Ösztönzés önálló ismeretszerző tevékenységre.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>A HANGSZÍNHALLÁS ÉS A TÖBBSZÓLAMÚ HALLÁS FEJLESZTÉSE: Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: hárfa, cseleszta.</p> <p>INTELLEKTUÁLIS MUNKA: A formaérzék fejlesztése, zenei elemzés a következő fogalmak használatával: BAR-forma, hídforma, aranymetszés. A formák jelölése formaképlettel, ábrázolása rajzzal. Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése és jellemzése. Partitúrákövetés: Vokális és hangszeres partitúrák megismerése: szólamok elrendeződésének ismerete; előadói jelek és utasítások értelmezése;</p>	<p>Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből. Partitúraolvasás. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség, szimmetria, aszimmetria, a BAR-forma, hídforma, az aranymetszés, az aleatória zenei, verbális és vizuális kifejezése. Impresszionizmus, expresszionizmus, dadaizmus a zenében és a képzőművészetben. Megadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése. Zenetörténeti ismeretek elsajátítása. Zenei, képzőművészeti stíluskorszakok, történelmi események és a művek</p>	<p>Beszélgetés. Írányított beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Előadás. Zenetörténeti ismeretek átadása, összefüggések láttatása. Analízis-szintézis. Élő zenehallgatás. Hangszeres bemutató. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc. Vizuális technikák.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, történelmi események. Idegen nyelv: szövegértés. Erkölcstan: a zenei alkotások erkölcsi üzenete. Vizuális kultúra: művészettörténeti és zenei történeti</p>	<p>Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II., III. Lukin László: Viva la musica! I., II. Koncertfilmek Életrajzi filmek. Hangszerek. Papír, rajz-festő eszközök. Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>

<p>XX. század és napjaink notációja.</p> <p>A ZENEIRODALMI PÉLDÁK BEFOGADÁSÁT SEGÍTŐ KIEGÉSZÍTŐ ISMERETEK: A zenetörténeti korszak, a zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja, formája, előadói apparátusa. A XX. század és napjaink zenéje: impresszionizmus a festészetben és a zenében; expresszionizmus (atonalitás, dodekafónia, Reihetechnika); folklorizmus; neoklasszicizmus; avantgárd, experimentális zene, elektronikus zene, aleatória stb.</p> <p>Műfajok, tételtípusok: XX. század és napjaink zenéje: balett, táncjáték, opera, oratorikus művek, zongoradarabok, zenekari művek, kamaradarabok stb.</p> <p>MAGYAR ZENETÖRTÉNET: XX. századi magyar műzene: Bartók Béla, Kodály Zoltán, Dohnányi Ernő, Lajtha László. Kortárs magyar kórusmuzsika (Kocsár Miklós, Orbán György, Karai József, Tóth Péter stb.).</p>	<p>közötti összefüggések keresése, megértése. Népzene a kortárs zenében, a populáris zenében. Világzene. Gyűjtés. Mozgás. Improvizáció. Tánc.</p>		<p>stíluskorszakok találkozása.</p>	
---	--	--	-------------------------------------	--

NÉPZENE: A népzene feldolgozási módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene eltérő hangszerhasználata, az eltérések megfigyelése.				
Fogalmak	Hárfa, cseleszta. BAR-forma, hídforma, aranymetszés. Impresszionizmus, expresszionizmus, atonalitás, dodekafónia, Reihe, folklórizmus, neoklasszicizmus, avantgárd, experimentális zene, elektronikus zene, aleatória.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás			Órakeret 45/23 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.			
A tematikai egység céljai	Az ismeretek kronológiai rendszerezése. Tájékozottság kialakítása a zeneművek műfajában és a különböző zenei nyelvhasználatokban. Zenehallgatás kottaképkövetéssel, a témák azonosításával, az előadói jelek és utasítások megvalósulásának megfigyelésével. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése. Hangverseny-látogatásra nevelés.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan:	Figyelemkoncentráció. Zenehallgatás. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Hallás utáni megfigyelés. Memorizálás. Dallamírás emlékezetből.	Beszélgetés. Irányított beszélgetés. Szemléltetés. Bemutató. Előadás. Zenetörténeti ismeretek átadása, összefüggések	Magyar nyelv és irodalom: nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.	Tankönyv. Füzet. Hanganyag. Muzsikáló évszázadok I., II., III.

<p>Népzene: A tanult népdalok, balladák felvételről, lehetőség szerint élőzenei bemutatásban is. Források: Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-ROM, Magyar Népzenei Antológia DVD-ROM, Magyar Népzene 1–2. (szerk. Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1–10. stb. Népzene a kortárs zenében, a populáris zenében. Világzene.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a XX. század és napjaink zenéjéből: Wagner, R.: A nürnbergi mesterdalnokok – nyitány és más részletek Puccini, G.: Turandot – részletek Debussy, C.: 3 Nocturne (Felhők, Ünnepek, Szirének) – részletek Debussy, C.: Gyermekkuckó – részletek Ravel, M.: Bolero Bartók B.: Concerto – részletek Bartók B.: A kékszakállú herceg vára – részletek Bartók B.: Cantata profana – részletek Bartók, B.: Mikrokozmosz zongorára VI. – Hat tánc bolgár ritmusban</p>	<p>Partitúraolvasás. Zenei élmény vizuális megjelenítése, dinamika érzékeltetése. Azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció), különbözőség, szimmetria, aszimmetria, a BAR-forma, hídforma, az aranymetszés, az aleatória zenei, verbális és vizuális kifejezése. Impresszionizmus, expresszionizmus, dadaizmus a zenében és a képzőművészetben. Meadott szempontok alapján dallami, ritmikai, előadásbeli megfigyelés, összehasonlítás, elemzés. Csoportosítás. Stílusjegyek felismerése. Zenetörténeti ismeretek elsajátítása. Zenei, képzőművészeti stíluskorszakok, történelmi események és a művek közötti összefüggések keresése, megértése. Népzene a kortárs zenében, a populáris zenében. Világzene. Gyűjtés. Mozgás. Improvizáció. Tánc.</p>	<p>láttatása. Analízis-szintézis. Élő zenehallgatás. Hangszeres bemutató. Önálló vagy csoportos gyűjtőmunka. Feladatmegoldás egyénileg, párosan vagy kiscsoportban. Játék (érzékelő, asszociációs, kreatív mozgás, szerepjáték). Tánc. Vizuális technikák.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, történelmi események. Idegen nyelv: szövegértés. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, emberi érzések széles skálája (szeretet, gyűlölet, hűség, igazság, elválás, hősiesség stb.). Vizuális kultúra: művészettörténeti és zenetörténeti stíluskorszakok találkozása.</p>	<p>Lukin László: Viva la musica! I., II. Koncertfilmek Életrajzi filmek. Hangszerek. Papír, rajz-festő eszközök. Jól megválasztott képek, fotók, műalkotások.</p>
--	---	--	--	---

<p>Bartók B.: Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára – részlet Dohnányi E.: Pastorale Kodály Z.: Marosszéki táncok Kodály Z.: Székelyfonó – Görög Ilona balladája Kodály Z.: Molnár Anna Kodály Z.: Psalmus Hungaricus Lajtha L.: Quatre Hommages, op. 42 (fafúvós kvartettre) Britten, B.: A ceremony of carols, op. 28 – részletek Orff, C.: Carmina Burana Schönberg, A: Pierrot Lunaire, op. 21 Sztravinszkij, I.: A katona története Gershwin, G.: Rhapsody in Blue Pärt, A.: Magnificat Cage, A.: 4'33” Reich, S.: Zene 18 zenészre (Music for 18 Musicians) Penderecki, K.: Hirosima emlékezete Sáry L.: Lokomotív szimfónia Emerson-Lake-Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition) Presser Gábor, Kocsák Tibor, a Szörényi Bródy szerzőpáros és más magyar szerzők egy-egy zenés színpadi művének részlete, pl. István, a király Jazz. Populáris zene (a tanárok munkáját ezen a területen segíti</p>				
--	--	--	--	--

Gonda János: A populáris zene antológiája c. munkája és további írásai).				
Fogalmak	Impresszionizmus, expresszionizmus, atonalitás, dodekafónia, folklorizmus, neoklasszicizmus, elektronikus zene, jazz, populáris zene.			

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén	<p>Képesek a tanulók legalább 20 népzenei, 60 egy- és többszólamú történeti éneket, műzenei alkotást, idézetet emlékezetből, g–f’ hangterjedelemben egyénileg, kamaraének és csoportos formában, lehetőség szerint eredeti nyelven előadni.</p> <p>Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új darabokat megfelelő előkészítést követően hallás után és jelrendszerrel megtanulni.</p> <p>A többszólamú énekes zeneműveket biztos szólamtudással képesek megszólaltatni. Énektechnikájuk, lapról olvasási készségük, harmonikus hallásuk alkalmassá teszi őket a magas szintű kórusmunkára.</p> <p>A generatív tevékenységek eredményeként felismerik a zenei kifejezések, a formák, a műfajok, és a zenei eszközök közti összefüggéseket.</p> <p>Ismerik és értelmezik a kottakép elemeit.</p> <p>Ismerik az aszimmetrikus ütemeket, a k9, n9, k10, n10 hangközöket, a szűkített és bővített hármashangzatot, a basszuskulcsot, kettős kereszt, kettős bé, az enharmónia használatát, a 6# – 6b-s, 7# – 7b-s hangnemeket, a kromatikus skálát, egész hangú, akusztikus és modellskálát.</p> <p>Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket.</p> <p>Az ismert dalokat olvassák hangjegyről és éneklük emlékezetből szolmizálva, abszolút nevekkal.</p> <p>Zenei memóriájuk, belső hallásuk és formaérzékük fejlett.</p> <p>Megkülönböztetik a piccolo, szaxofon, hárfa, cseleszta hangszínét, ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit.</p> <p>Ismerik a romantika, a XX. század és napjaink zenéjének jellemzőit, szerkesztésmódjait, zenei műfajait, legfontosabb zeneszerzőit.</p> <p>Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket.</p> <p>A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 35-40 alkotást/műrészletet ismernek.</p> <p>Ismerik a középkor, reneszánsz, barokk és bécsi klasszicizmus zenei jellemzőit, szerkesztésmódjait, zenei műfajait, legfontosabb zeneszerzőit.</p> <p>Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket.</p>
---	---

	A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 30-35 alkotást/műrészletet ismernek. Rendszeresen részt vesznek iskolai, iskolán kívüli zenei rendezvényeken, hangversenyeket látogatnak.
--	---

Javaslat a szabadon felhasználható 10%-os időkeretre:

A pedagógus döntése alapján bizonyos zenei készségek és képességterületek, kompetenciák hatékonyabb fejlesztése.

Zenei vetélkedők, tehetségkutató versenyek, zenei fesztiválok, iskolai koncertek, egy-egy stíluskorszakot idéző szalonok, bálók rendezése.

Kiállítás-, múzeumlátogatások, hangverseny-látogatások, koncertpedagógiai, múzeumpedagógiai foglalkozások.